

mellan runorna bero säkerligen på att ristaren ej har beräknat inskriften riktigt; han har fått för god plats mot inskriftens slut. I 37 e finnes en markerad fördjupning, som förefaller att vara huggen. 39 k är ej stunget. 42 r är säkert. Vid inskriftens slut kan intet säkert sk iakttagas. — Bureus (i F a 6): **fastgair fastlauk at sun sinu litu hakua at ekefiar**. Rhezelius (i F a 6): **fastkainak fastlak uk at sun sin ilauk aku at nefkeir**. Hadorph och Helgonius: **fastkair fastlauk at sun sin itu hakua at nefkiar**. Dybeck: **fastkair fastlauk at sun sin litu hakua at nefkair**.

De i inskriften förekommande personnamnen äro alla kända från andra uppländska runinskrifter. Faderns namn, *Fastgairr*, förekommer också på U 887 och sannolikt även på den skadade U 449; på U 887 skrives namnet **fastken**, på U 449 **fstkir**. Från medeltiden finnes såvitt känt endast ett belägg, också det uppländskt. Mansnamnet har sålunda varit sällsynt. — Moderns namn, *Fastlaug*, har av allt att döma varit betydligt vanligare. Det är hittills säkert styrkt från följande uppländska runinskrifter: U 461 **fastlauk**, U 475 **fastlaugu** (ack.), U 878 **fastlauk**, U 923 **fasluh**, U 1102 **faslauk**, U 1140 **fastlauk**. Dessutom förekommer kvinnonamnet på en sörmländsk runsten (Sö 242) och på en småländsk (L 1283 Lilla Helleberg, Norra Tjust). Om personnamn med adjektivstammen *fast-* som förled eller efterled se E. Wessén, *Nordiska namnstudier* s. 99 f. — Om sonens namn, *Nefgairr*, se U 1083.

U 1140 är rest av föräldrarna efter deras son. Den ganska ståtliga runstenen med sin på ristningsytan väl inpassade huvudslinga och sitt enkla kors bär en inskrift som har formulerats på ett högst ovanligt sätt. Den överraskande ordföljden beror säkerligen icke på oskicklighet utan avser väl att ge inskriften en högtidligare prägel. Vem som har ristat U 1140 går ej att fastställa. Några detaljer påminna visserligen om Öpir; även helhetsintrycket är öpirskt. Dock torde man kunna med bestämdhet säga, att ristningen icke har utförts av honom.

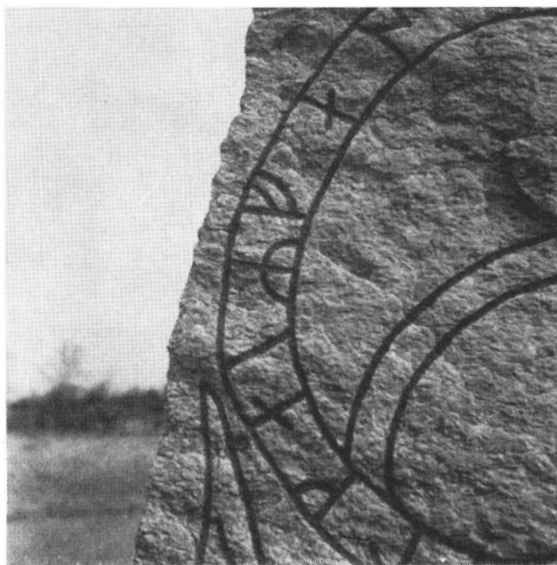

Fig. 468. U 1140. Burunge, Vendels socken. Detalj av runslingan med spår av felristning.

1141. Gryttby, Vendels sn.

Litteratur: B 562, L 256. J. Bureus, F a 6 s. 194 n:r 148 (Rhezelius), F a 5 n:r 474; J. Rhezelius, *Monumenta Uplandica* (F c 6), s. 281 (tryckt i UFT h. 32, 1915, s. 78), F l 1 n:r 35; Ransakningarna 1667–84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 100; R. Dybeck, *Reseberättelse för år 1866* (ATA); UFT h. 1 (1871), s. 78; K. Ahlenius och A. Kempe, *Sverige* 4 (1909), s. 786; S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941–43* (ATA).

Avbildningar: Rhezelius, teckning i F c 6 (återgiven i UFT h. 32), teckning i F l 1; P. Helgonius och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 562).

Denna sedan länge försvunna, redan på 1600-talet svårt skadade runsten stod enligt Rhezelius »J Gryttieby södre gärde widh vägen åt Engen» (F c 6). I F a 6 anges platsen som »Widh Gryttieby». Om stenens tillstånd meddelas: »är förbrend». Ovanför teckningen i F l 1 läses »J Grytteby gärde widh Engzwägen.» Beträffande uppgifterna i *Ransakningarna* se U 1140. — I Peringskiölds *Monumenta* lämnas följande beskrivning: »Wij begifwa oss än wijdare på resan kring Wändels Sochn till att besichtiga och aftaga de dhär än befintlige monumenter, anländandes

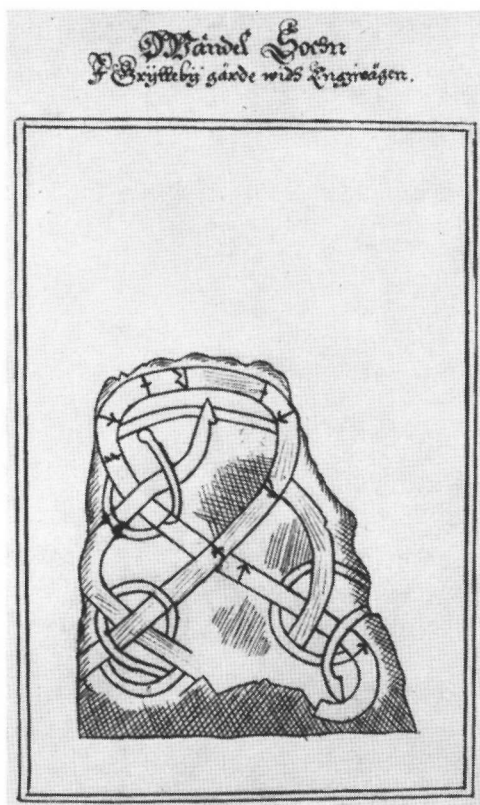

Fig. 469. U 1141. Gryttby, Vendels sn.
Efter teckning av Rhezelius i F 11.

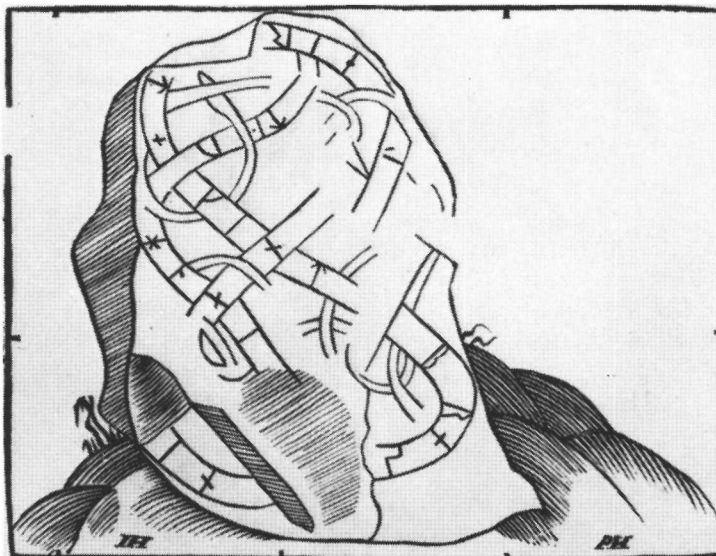

Fig. 470. U 1141. Gryttby, Vendels sn.
Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 562).

först till Gryteby, Hwarest många och märkelige ättehögar finnas på åsen i sudra gärdet, sampt En Runesteen jämpte en låg stensatt graf, men stenen är merendels förnött til sina Bookstäfwer och Ritningar, dels nedan till förbränd, doch synas dessa fåå bokstäfwer: 𐌲𐌹𐌸𐌹𐌲𐌺, och hwad mehr som sielfwa afrijtningen, uthan nogon fulkomlig mening, uthwijsar.» På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Gryteby i Wändels Sochn. wid Ätte Högarne» (B 562: »Gryteby»; L 256: »Gryteby, vid grifthögarne»). — Senare har U 1141 försvunnit. Dybeck skriver i sin reseberättelse för år 1866: »Runstenen som varit vid Grytby söktes förgäfves bland der varande många och spridda grafhögar, af hwilka flere äro rätt illa medfarne.» Under runinskriftsinventeringen 1942 och även senare har U 1141 förgäves sökts.

Höjd omkring 1,30 m., bredd omkring 1 m.

Inskrift (enligt B 562):

... l ... eir ... t + kit ... bra s ... ni ... an ... ti · u ... hli ...

5

10

15

20

Rhezelius (F a 6): ... nkterntokt t ... Enligt Peringskiöld syntes endast sex runor, nämligen ankjar.

Ristningen var redan på 1600-talet fördärvad och inskriften i stort sett oläslig. Varje rekonstruktionsförsök är därför dömt att misslyckas. Liljegren återger inskriften i *Runurkunder* (1833) på följande sätt: ... iera .. t+kitilbjörn s ...; med utgångspunkt från denna »läsning» tolkas inskriften i *UFT*: »... lät göra (nl. sten) efter Ketilbjörn, son ...»